

Морозов Сергій

Здобувач третього рівня вищої освіти
кафедри державного регулювання та публічного управління.
Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку.
ORCID: 0009-0001-2854-7337

ВИКЛИКИ СТРАТЕГІЇ ДІЙ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ТЕЛЕБАЧЕННЯ І РАДІОМОВЛЕННЯ НА 2024-2026 РОКИ

23 листопада 2023 р. Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, після публічного обговорення та редагування, затвердила Стратегію діяльності на 2024 – 2026 рр. (№1475). Аналіз документу дозволяє встановити стратегічні цілі, поточний стан медіа-регулювання, основні виклики, з якими стикається медіаіндустрія. В цілому Стратегія вирішує виклики медіа України шляхом імплементації законодавства, яке відповідає вимогам ЄС, посилення інформаційної безпеки, розширення охоплення мовлення, підтримки мовного переходу та балансування безпеки й свободи ЗМІ.

У зв'язку з російським повномасштабним вторгненням інформаційний простір України зазнав нових викликів, які ще з 2014 р. залишалися не вирішеними. З одного боку, українське населення стало більш залежним від медіа в умовах війни, коли рівень безпеки став вимірюватися частотністю бойових дій та відстанню від локацій військових зіткнень. З іншого боку, збої у роботі сигналів зв'язку внаслідок ударів по інфраструктурі посилили рівень небезпеки та ізоляцію від новин. Наприклад, проведене дослідження у 2023 р. Т.Гиріною та К.Штяк-Матвієнко споживання радіо продемонструвало, що україномовна аудиторія надає перевагу якісному україномовному контенту. «На думку ще 63,9% респондентів, без радіомовлення, зв'язок із зовнішнім світом буде досить обмеженим і складним... Українські слухачі чітко орієнтовані на якісний україномовний контент, про що свідчить позитивні думки у 89% проаналізованих анкетах» [2, с.44].

Ще у грудні 2022 р. було прийнято Закон України «Про медіа», що викликало жваву дискусію у медіасередовищі. Залишаючи всі аргументи «за»

та «проти» треба наголосити, що цей закон став необхідним, в першу чергу, для захисту інформаційної безпеки країни. Але низка законів мали призупинитися (Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», Закон України «Про телебачення і радіомовлення», Закон України «Про інформаційні агентства», Закон України «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення», Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні з використанням масової інформації», Закон України «Про захист суспільної моралі»). Також було скасовано постанови Верховної Ради України: «Про введення в дію Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про порядок введення в дію Закону України «Про телебачення і радіомовлення», «Про введення в дію Закону України «Про інформаційні агентства». Таким чином, новий закон не тільки інтегрував положення всіх попередніх нормативно-правових актів, на заміну яких він був ухвалений, але створив умови для розробки Стратегії діяльності Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення на 2024 – 2026 рр.

Важливість Стратегії полягає в її здатності визначити основні напрямки регуляторної діяльності в умовах динамічно змінюваного медіа-ландшафту. Ця стратегія забезпечує чітке формулювання цілей, які сприяють розвитку плюралізму думок, захисту інформаційних прав громадян та створенню сприятливого бізнес-середовища в медіа-секторі. Впровадження європейських стандартів, що є важливим для інтеграції України в європейський інформаційний простір, передбачає співпрацю з міжнародними організаціями для підтримки в боротьбі з інформаційними загрозами та дезінформацією. Розвиток медійної грамотності серед населення, захист прав дітей та забезпечення інклюзивності медіа-простору, є важливими аспектами соціальної відповідальності.

В той самий час прийняття Стратегії несе і певні виклики для українського суспільства. Реалізація стратегічних цілей потребує значних фінансових і людських ресурсів. У умовах економічної нестабільності та війни, отримання необхідного фінансування може бути складним. Багато програм можуть бути під загрозою через брак коштів, що вплине на їхню ефективність та реалізацію.

Деякі заходи, передбачені стратегією, можуть бути важкими для реалізації через бюрократичні перепони або недостатню координацію між різними державними органами. Це може призвести до затримок у виконанні

планів та зменшення їхньої ефективності. Важливо знайти способи спростити ці процеси, щоб забезпечити швидшу реакцію на виклики. Наприклад, у розділі III, що стосується діяльності регулятора на виявлення та протидію інформаційним загрозам, мова йде про повноваження Національної ради: «здійснювати моніторинг наративів держави-агресора в ефірі українських ЗМІ та ЗМІ, що поширюються на території України, але належать до інших юрисдикцій; вживати в межах своїх повноважень заходів щодо припинення діяльності ЗМІ, які поширюють контент держави-агресора; забезпечувати в межах своїх повноважень реалізацію державної санкційної політики шляхом запровадження обмежувальних заходів щодо юридичних та фізичних осіб; співпрацювати з державними установами, правоохоронними органами, громадськими організаціями, юридичними та фізичними особами з метою ефективної протидії інформаційним впливам держави-агресора» [1, с.13]. Реалізація цього завдання може ускладнюватися бюрократичними перепонами, такими як необхідність погоджувати дії з різними державними органами, що відповідальні за інформаційну безпеку. Якщо процеси ухвалення рішень не є прозорими, це може призвести до недовіри з боку громадськості до діяльності Національної ради та її ініціатив. А звідси теза про те, що для своєчасного створення чи оновлення законодавчих актів регулятор має «забезпечити проведення публічних заходів (дебатів, консультацій, дискусій тощо) із залученням громадськості та експертного середовища щодо розвитку медіаіндустрії та необхідності внесення змін до законодавства у сфері медіа» [1, с.14], потребує високої довіри до діяльності державних структур з боку суспільства. Безумовно прийняття Стратегії демонструє важливість регуляції в сфері телерадіомовлення для забезпечення інформаційної безпеки та підтримки суспільства. В той час, важливо зберегти динаміку намірів та довіру з боку населення, щоб забезпечити стабільність інформаційного середовища в Україні.

Список використаних джерел

1. Action strategy of the National concil of television and radio broadcasting of Ukraine 2024-2026. URL: https://webportal.nrada.gov.ua/wp-content/uploads/2024/01/Proet-Strategiya_en_DK_rev1.pdf (дата звернення: 03.03.2025.)
2. Hyryna T., and K. Shtyk-Matvienko. Evolution of Radio broadcasting in Ukraine in the Wartime: realities of Social information for the population since February 24, 2022, to the Present day. *State and Regions. Series: Social Communications*, 2023. №1 (53). P. 39-46.